

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عشق یعنی اشک توبه درقنوت
خواندنش با نام غفارالذنوب
عشق یعنی چشم‌ها هم در رکوع
شرمگین از نام ستارالعیوب
عشق یعنی سرسجود و دل سجود
ذکر یارب یارب از عمق وجود

برنامه ریزی آموزشی

"برنامه هر خانه یک پایگاه اجتماعی"

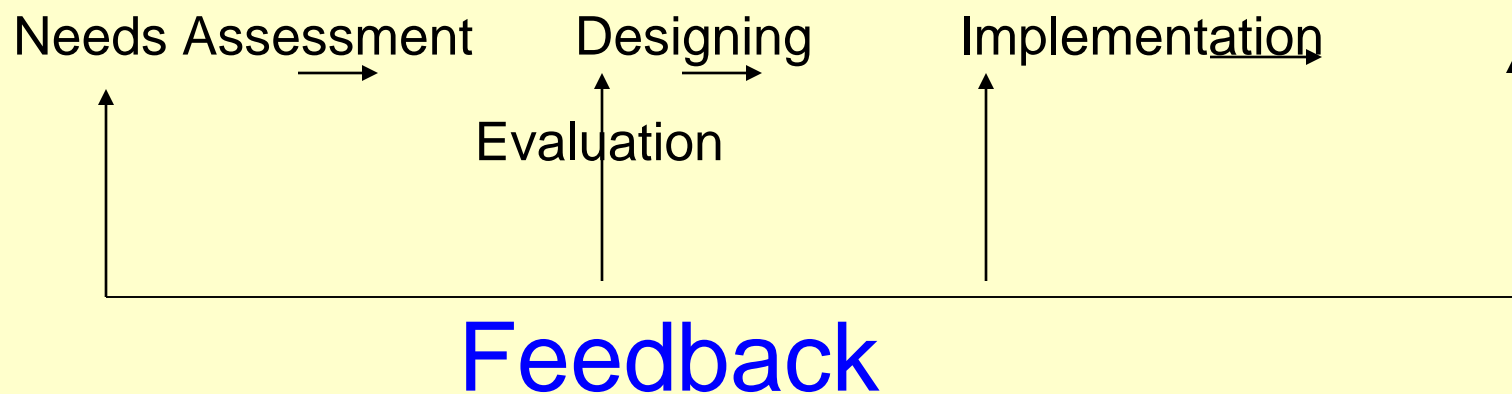
منصور شیریں (MD.MPH. PhD)

مرداد ۱۳۹۹

مراحل برنامه ریزی

- ۱- نیازسنجی: شناسایی نیازها
- ۲- هدف گذاری: تعیین اهداف و اولویت بندی آنها
- ۳- پیش نگری: پیش بینی منابع و امکانات لازم
- ۴- اجرای برنامه: تعیین نقش کارکنان، ایجاد انگیزه، آموزش کارکنان، سازماندهی و ارتباطات
- ۵- ارزشیابی: سنجش میزان دستیابی به اهداف

نیازسنجی ابزاری است جهت طراحی برنامه ها (WHO)

یادگیری اساس فهم رفتار انسان است و
هر شخص آنگونه عمل می کند که آموخته است.
”یادگیری“ نوعی تغییر (اصلاح) در رفتار است.

آموزش به هرگونه فعالیت یا تدابیر

از پیش طرح ریزی شده ای گفته می شود که
هدف آن ایجاد یادگیری در یادگیرندگان است.

اجزاء اصلی فرایند آموزش

آموزش دهنده ↔ آموزش گیرنده

محتوای آموزشی

دو شرط ضروری برای اطلاق مفهوم آموزش

۱- اهداف آموزشی

۲- برنامه ریزی برای رسیدن به این اهداف

یادگیری می تواند بدون آموزش صورت پذیرد

اما آموزشی که منجر به یادگیری یادگیرنده نشود

آموزش نیست.

ویژگی اصلی آموزش در دوره های کارآموزی این است که بایستی دقیقا منطبق با اهداف آموزشی و استانداردهای عملیاتی باشد.

اجرای آموزش بلافاصله پس از نظارت، مناسب ترین شیوه در ارتقاء عملکرد ارائه کننده خدمت است.

تهیه و تدوین اهداف آموزشی

❖ هدف های آموزشی در قالب عبارت هایی بیان می شوند که حاصل و نتیجه نهایی جریان یاددهی- یادگیری را نشان می دهند.

❖ ”هدف آموزشی“ توصیفی از رفتار مورد انتظار از یادگیرندگان در پایان آموزش است.

فواید تدوین اهداف آموزشی

- سازماندهی محتوا
- تعیین فعالیت های مربی و رفتارهای مورد انتظار
- طراحی و انتخاب مواد، وسایل و روش های آموزشی
- سازماندهی فعالیت های دانش آموزان
- تعیین ملاک و شیوه ارزشیابی

-نوعی هدف آموزشی که قابل مشاهده و اندازه گیری باشد “هدف رفتاری” نامگذاری شده است.

- اهداف آموزشی باید به صورت رفتاری عینی (Objective) بیان شوند.

انواع هدف های آموزشی بر حسب سطوح آن

- هدف های کلی
- هدف های جزئی (اختصاصی)
- هدف های رفتاری

-هدف های آموزشی رفتاری، هدف هایی هستند که مقاصد آموزشی را برحسب عملکرد یا رفتار قابل مشاهده یادگیرنده بیان می کنند.

- مجموعه ای از اهداف رفتاری یک هدف کلی آموزشی را تشکیل می دهد.

- هدف های غیررفتاری (کلی و جزئی) با کلمات و عبارات مبهم و نامشخص بیان می شوند و در نتیجه به سهولت قابل اندازه گیری نیستند.

مثال از هدف غیر رفتاری

• یاد گرفتن تغییرات جسمی، اجتماعی و روانی دوران بلوغ

• فهمیدن نقش کلیه ها در بدن

• دانستن بیماری های شایع تنفسی، دانستن اعضای دستگاه گوارشی

مثال از هدف رفتاری

- مثال زدن از بیماری های شایع تنفسی
- نشان دادن نحوه اندازه گیری فشارخون
- نام بردن اعضای دستگاه گوارشی
- توضیح دادن در چهار سطر در مورد تغییرات جسمی، اجتماعی و روانی دوران بلوغ
- بیان نمودن نقش کلیه ها در بدن
- اندازه گیری میزان فشارخون همکلاسان

افعال اهداف رفتاری (کاملاً روشن و واضح):

بیان کند، توضیح دهد، تعریف کند، بحث کند، توصیف کند، فهرست نماید، تعیین کند، پیش بینی کند، خلاصه کند، انتقاد کند، استدلال کند، مقایسه کند، نام ببرد، مثال بزند و...

سه شرط اساسی برای مشخص بودن اهداف رفتاری:

- **شرایط:** مشخص کننده موقعیت ها، محدودیت ها، ملزومات، مواد و ابزاری که تحت تاثیر آنها رفتار صورت می گیرد.
- **ملاک:** معیارها و استانداردهای وقوع یادگیری در یادگیرنده را معین و مشخص می سازد و میزان کار موردنیاز که باید آموخته شود را معین می کند.
- **عملکرد:** رفتار قابل مشاهده ای که فراگیر باید از خود نشان دهد.

مثال ۱:

بهورز بتواند در خانه بهداشت بدون هیچگونه راهنمایی با استفاده از وسایل پانسمان ، تمامی مراحل عوض نمودن پانسمان زخم پا را انجام دهد.

مثال ۲:

بهورز بتواند در خانه بهداشت بدون هیچگونه راهنمایی با استفاده از وسایل پانسمان ، تمامی مراحل عوض نمودن پانسمان زخم پا را به اختصار توضیح دهد.

مثال ۳:

بهورز بتواند در خانه بهداشت بدون هیچگونه راهنمایی با استفاده از نمونه قرص آهن روش استفاده از آن را در ده جمله به صورت شفاهی آموزش دهد.

بیان هدف

اهداف را با فاعل مشخص و درنهایت
صراحت و روشنی بیان نمایید.

طبقه بندی سطوح یادگیری

الف - شناختی (آگاهی) Cognitive

Domain آنچه فراگیر باید بداند و بفهمد.

Affective Domain

ب - عاطفی (نگرشی)

مرتبط با احساسات، نگرش ها، طرز تلقی ها، عواطف، علائق و ارزش ها است.

پ - روانی - حرکتی (عملکردی) Psychomotor Domain

به حرکات و اعمال ماهرانه ای که نیازمند فعالیت های همزمان بدنی و روانی هستند، توجه دارد.

سطوح یادگیری در حیطة شناختی

۱- دانش (Knowledge) :

شامل رفتارهای حفظی، یادآوری اطلاعات، اصطلاحات، فرایندها و موقعیت هاست. کاملاً متکی به حافظه است.

۲- فهمیدن یا درک کردن (Comprehension):

درک مطلب، که فرد از آن طریق درمی یابد که هدف اصلی مطلب مورد نظر چیست، بدون اینکه نیاز داشته باشد که آن مطلب را با مطالب دیگر ربط دهد یا موارد استفاده کامل آن را بداند.

سطوح یادگیری در حیطه شناختی (ادامه)

۳- کاربرد یا به کار بستن (Application):

کاربرد دانستنی ها، اصول علمی، رویه ها، دستورالعمل ها و دیگر مفاهیم انتزاعی در موقعیت عملی و مناسب، بدون اینکه هیچ راه حل تازه ای در میان باشد.

مثال: - کنترل جدول (چارت) V/S بیمار در سه روز گذشته

- بهورز بتواند تفاوت انواع قرص های پیشگیری را توضیح دهد.

۴- تجزیه و تحلیل (Analysis):

تجزیه کردن یک موضوع به اجزاء تشکیل دهنده آن و مشخص کردن ارتباط و سازمان کلی اجزا است.

مثال: - بهورز بتواند فهرستی از نیازهای نوزاد را تهیه کند.

سطوح یادگیری در حیطه شناختی (ادامه)

۵- ترکیب (Synthesis):

توانایی ارائه راه حل های جدید، تولید شیوه ای نوین و ایجاد یک برنامه منسجم را دنبال می کند. با خلاقیت مرتبط است.

مثال: - بهروز بتواند در مورد عوامل موثر بر بهبود کیفیت مراقبت های مادران باردار پیشنهاداتی ارائه کند.

- پرستار بتواند اقدام به انجام مشاوره در زمینه خودمراقبتی بیمار براساس اصول آموزش داده شده برای بیماران دیابتی، هنگام مرخص شدن از بیمارستان نماید.

سطوح یادگیری در حیطة شناختی (ادامه)

۶- ارزشیابی (Evaluation):

داشتن توانایی نقد و قضاوت درباره مطالب و موضوعات مختلف. فرد به عمق ظرایف و پیچیدگی های یک موضوع پی می برد.

مثال: - کارشناس مرکز بهداشت شهرستان بتواند نقاط ضعف و قوت فعالیت های یک کاردان را براساس استانداردهای تعیین شده نقد و ارزشیابی نماید.

- سرپرستار بتواند عملکردهای دو پرستار را مقایسه و ارزیابی نماید.

**قابل توجه اینکه هر یک از این ۶ مرحله ،
مراحل قبل را در دل خود دارند.**

**تا وقتی که هدف های سطوح پایین تر
تحقق پیدا نکند، هدف های آموزشی
سطوح بالاتر تحقق نخواهد یافت.**

از بهورزان انتظار می رود که:

۱- قادر به پاسخگویی و ارائه خدمت در زمینه نیازهای اساسی مادران باردار با استفاده از استانداردها (دستورالعمل) باشند.

۲- قادر به تشخیص نیازهای سلامتی مادران باردار برای ارجاع به دیگر همکاران باشند.

سطوح یادگیری در حیطه عاطفی

۱- توجه و دریافت (Receiving):

منظور کلی توجه دادن فراگیر به یک موضوع است.

۲- پاسخ دهی (Responding):

فراگیران نسبت به موضوعی که بدان توجه داده شده، پاسخ می دهند.

۳- ارزش گذاری (Valuing):

رفتار فراگیر نشان دهنده احساس، عقیده و نگرش او نسبت به یک موضوع است.

سطوح یادگیری در حیطه عاطفی (ادامه)

۴- سازماندهی ارزش ها (Organization of Values):

فراگیر مجموعه ای از ارزش ها را معین می سازد.

۵- تبلور ارزش ها در شخصیت (Value Complex):

فرد نظامی ارزشی دارد که رفتار او را به مدت کافی کنترل کرده تا "شیوه زندگی" مخصوصی برای خود به دست آورد.

برای رسیدن به اهداف سطوح بالاتر ضروری است

به اهداف سطوح پایین تر دست یافت.

سطوح یادگیری در حیطه روانی حرکتی

- ۱- مشاهده (Observation)
- ۲- عملکرد مستقل (Independent Performance)
- ۳- دقت در اجرا (Accuracy)
- ۴- هماهنگی اعمال (Coordination of Actions)
- ۵- عادی شدن (Normality)

محتوای آموزشی

نخستین گام برای تحقق اهداف آموزشی انتخاب محتوای آموزشی است:

الف-ماهیت محتوای آموزشی

*پوشش دهنده اهداف آموزش

*انطباق بین محتوای آموزش و روش ارائه

محتوای آموزشی

ب- معیارها و اصول انتخاب محتوای آموزش

۱- اهمیت	۵- قابلیت یادگیری
۲- اعتبار	۶- انعطاف پذیری
۳- علاقه	۷- تناسب با نظام ارزشی
۴- سودمندی	

محتوای آموزشی

ج-توالی یا سازمان دهی محتوای آموزشی

۱-محتوایی که فراگیر باید بداند

۲-محتوایی که فراگیر بهتر است بداند

۳-محتوایی که فراگیر خوب است بداند

طرح درس

شامل اجزا و بخش های زیر است:

۱-اهداف

۲-رئوس مطالب

۳-روش های آموزشی

۴-برآورد زمان

۵-منابع آموزشی مورد نیاز

۶-تکالیف فراگیر

۷-روش ارزشیابی

پایان